

B. longum, *B. adolescentis*, *Streptococcus thermophilus*, *Lactobacillus acidophilus*. Саме ці види є найуживанішим компонентом багатьох лікувально-профілактичних і дієтичних кисломолочних продуктів. Так, вид *B. longum* зустрічається в нормальній мікробіоті здорової людини протягом всього життя, а *Lb. acidophilus* визначається як в меконії, так і в фекасах дітей відразу після народження.

Було проведено дослідно-промислові виробки капсульованого препарату на основі новоствореної бактеріальної композиції. В 1 капсулі вміст корисної мікрофлори було не менше $1 \cdot 10^8$ КУО (табл.1).

Таблиця 1

Мікробіологічні показники капсульованого препарату

Назва показника	Результат
Кількість молочнокислих бактерій, КУО в 1 капсулі	$4,4 \cdot 10^7$
Кількість біфідобактерій, КУО в 1 капсулі	$2,5 \cdot 10^8$
БГКП (коліформи), в 1 г	Не допускаються
Дріжджі та плісняви, в 1 г	50
<i>Staphylococcus aureus</i> , в 1 г	Не допускаються
Патогенні мікроорганізми в т.ч. роду Сальмонела в 10 г	Не допускаються

Формою випуску було обрано капсулу №1, що дозволило чітко регламентувати у продукті бажану кількість біологічно активних компонентів та допоміжних речовин (цукор молочний та магнію стеарат).

При розробці лікарських форм пробіотичних препаратів важливе значення має визначення чутливості мікроорганізмів до несприятливих умов шлунково-кишкового тракту людини. З цією метою була вивчена стійкість молочнокислих та біфідобактерій до дії штучного шлункового соку і жовчі.

Встановлено, що кількість життєздатних клітин біфідобактерій в контрольному зразку без додавання шлункового соку становило не менше 10^9 КУО, а молочнокислих не менше 10^8 КУО в 1 капсулі. Після інкубації в шлунковому соку відзначено зниження показника КУО для біфідобактерій на 2 порядки, а для молочнокислих – на 3 порядки. Контакт з жовчу протягом 2 ч знизив показник КУО на 3-5 порядки.

Висновки. Встановлено що впродовж 6 місяці зберігання за температури 1-6 °С та відносній вологості 80% не відбувається значного зниження активної мікробіоти в капсулі. Доведено, що біфідобактерії, володіють вищою, ніж молочнокислі бактерії, резистентністю до дії шлункового соку та жовчі, що дозволяє зберегти виживаність клітин при проходженні через шлунково-кишковий тракт.

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ РОЗРОБКИ ПІГМЕНТІВ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЙ МІКРОБНОГО СИНТЕЗУ

Зима Е. П.

Науковий керівник: Калюжная О. С.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

Edvard2000@i.ua

Актуальність. Сьогодні пігменти застосовуються людиною у багатьох сферах. Пройшло не так багато часу від тоді як відійшли від природних рослинних пігментних барвників і перейшли до штучно синтезованих, але багато чого змінилося в технології. Крім цього змінилися норми екології та менталітет людства щодо відношення до екологічних

проблем в цілому. Це призвело до змін у підходах до виробництва багатьох продуктів, зокрема й до виробництва барвників.

Мета роботи. Перспективність розробки пігментів на основі технологій мікробного синтезу

Матеріали та методи. В сучасному світі головний тренд – це екологічність та природність продукції, тому розробка технологій виробництва пігментів на основі мікробного синтезу є перспективними питаннями. Адже при виробництві більшості штучно синтезованих барвників процес синтезу проходить з використанням шкідливих речовин як для природи, так і для здоров'я людини, крім того такі барвники мають довгий термін розкладання з утворенням шкідливих речовин, які мають негативний вплив на живі системи із кумулятивним ефектом.

Отримані результати. Використання природних пігментів в якості барвників у харчових продуктах, фарбах, косметичних та фармацевтичних процесах в останні роки зростає через розуміння шкідливого впливу синтетичних пігментів та їх промислових побічних продуктів на людину та навколишнє середовище.

Природні пігменти можна отримати з двох основних джерел - рослин та мікроорганізмів. Доступні природні пігменти з рослин, що використовуються зараз, мають численні недоліки, такі як нестабільність до світла, тепла чи несприятливого значення кислотності, низька розчинність у воді та часто недоступність отримання протягом року через сезонність росту конкретних рослин.

Природні пігменти з мікроорганізмів становлять великий інтерес через їх стабільність та наявність технології культивування у штучних умовах (можливість її вдосконалення з метою накопичення великої кількості пігменту).

До переваг виробництва пігменту з мікроорганізмів можна віднести легкий і швидкий ріст на дешевому культуральному середовищі (часто середовища, які потрібні для харчування мікроорганізмів є відходами різних галузей промисловості), незалежність від погодних умов (у лабораторіях та на підприємстві для вирощування мікроорганізмів створюються штучно оптимальні для них умови) і можливість отримання кольорів різних відтінків. Отже, виробництво мікробних пігментів є одним із нових напрямків досліджень потенціальною для використання у різних галузях промисловості.

Мікроорганізми вже давно використовуються у харчовій промисловості (адже виробництво пива, вина, квасу, хліба, оцту, кисломолочних продуктів тощо засновано на використанні мікроорганізмів – використовується здатність мікроорганізмів утворювати певні ферменти, які відповідають за процеси ферментації - бродіння), фармацевтичній, ветеринарній, косметичній галузях (отримання антибіотиків, ферментів, вітамінів тощо сьогодні майже повністю відбувається за допомогою мікроорганізмів). Людина використовує не тільки здатність мікроорганізмів у природних умовах утворювати антибіотики, ферменти, гормони, вітаміни, а і пігментів.

Велика кількість мікроорганізмів в процесі життя виділяють барвники-пігменти, що додають їм різноманітний колір і відтінки (білий, жовтий, червоний, рожевий, золотистий, чорний, зелений, фіолетовий).

Утворення пігменту для ряду мікроорганізмів є стійким ознакою виду, що використовують при їх ідентифікації. Але не всі мікроорганізми здатні утворювати пігменти. Мікроорганізми, які здатні утворювати пігменти, називають хромогенними, а можливість утворення ними пігментів виникла в ході еволюції.

Хромогенні бактерії утворюють різні барвники або пігменти, внаслідок чого їх скупчення в природі і в штучних середовищах є пофарбованими в різний колір. Різноманітність забарвлення надзвичайна; тут зустрічаємо всі кольори веселки і всі відтінки -

від ніжно-червоного і блідо-жовтого до густого темно-синього і темно-фіолетового і навіть зовсім чорного. Хімічні властивості цих фарб різні.

Серед мікробних продуцентів натуральних барвників на сьогоднішній день працюють з генно-інженерними штамми та штамми, виділеними з природних джерел, які в природних умовах утворюють пігменти.

Перші є найбільш цікаві, тому що завдяки маніпуляціям з геномом бактерії можливо вбудовування в її ДНК гена відповідального за виробництво конкретного пігменту. Така бактерія може виробляти не суміш близькоспоріднених пігментів, а конкретну хімічну речовину, причому у великих кількостях, що вигідно для промислових умов. Яскравим прикладом такого продуцента є генно-модифікований штам *Escherichia coli*. Наприклад, ген рослинного барвника індиго, вбудований в кишкову паличку, обумовлює отримання стійкого барвника без використання токсичних стадій хімічного синтезу.

Другий напрямок робіт в галузі отримання мікробних барвників - це пошук природних штамів. Багато мікроорганізмів в природних умовах утворюють пігменти, які для них є засобом захисту, в першу чергу від ультрафіолетового випромінювання. Але, в природних умовах такі пігменти їм потрібні не завжди (тобто вони утворюються не завжди клітинами, а при необхідності, при дії стресора) і в невеликих кількостях; також тут слід відзначити утворення природними штамми не конкретного пігменту, а суміші близькоспоріднених за хімічною будовою або за властивостями пігментів.

Яскравим прикладом природного пігментоутворювача є гриб *Blakeslea trispora* – продуцент каротиноїдних пігментів. Даний гриб широко використовується в Україні для отримання масляних екстрактів вітамінів бета-каротинів, харчових барвників і харчових добавок через можливість продукування активної речовини із профілактичними властивостями щодо онкологічних захворювань. Цей продуцент виробляє пігмент червоного кольору, який називається лікопін, та який володіє антиоксидантною дією.

Висновки. Таким чином, виробництво пігментів на основі технологій мікробного синтезу є альтернативою хімічного синтезу та перспективним направленням для подальших досліджень та впроваджень у промислове виробництво.

**РУЙНУВАННЯ БІОПЛІВОК
ЗА ДІЇ КОМПЛЕКСУ ПОВЕРХНЕВО-АКТИВНИХ РЕЧОВИН
ACINETOBACTER CALCOACETICUS IMB B-7241,
RHODOCOCCLUS ERYTHROPOLIS IMB AC-5017
ТА ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ**

Ключка І.В.

Науковий керівник: Пирог Т.П.

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

klyu4ka.igor@ukr.net

Актуальність. Раніше було показано, що поверхнево-активні речовини (ПАР), синтезовані *Rhodococcus erythropolis* IMB Ac-5017 та *Acinetobacter calcoaceticus* IMB B-7241 на промислових відходах, проявляють синергізм антимікробної дії з антибіотиками щодо представників роду *Candida*, родин *Staphylococcaceae* і *Enterobacteriaceae*. Відомо, що окрім антимікробної дії, ПАР проявляють і антиадгезивну активність, а також здатні до руйнування біоплівок. В основі руйнування біоплівок за наявності мікробних ПАР лежить ряд механізмів: по-перше, їм притаманна здатність знижувати поверхневий і міжфазний